YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

12 päivänä syyskuuta 2006 *

Asiassa C-145/04,

jossa on kyse EY 227 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 18.3.2004,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehinään N. Díaz Abad, F. Díez Moreno ja I. del Cuvillo Contreras, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään R. Caudwell, avustajinaan P. Goldsmith, D. Wyatt, D. Anderson, QC, ja barrister M. Chamberlain, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jota tukee

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään C. Ladenburger, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (esittelevä tuomari), K. Schiemann ja J. Makarczyk sekä tuomarit J.-P. Puissochet, P. Kūris, E. Juhász, E. Levits ja A. Ó Caoimh,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.7.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.4.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Espanjan kuningaskunta vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ei ole noudattanut EY

189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklan eikä 20.9.1976 tehdyn neuvoston päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 278, s. 1) liitteenä olevan, edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen, sellaisena kuin se on muutettuna 25.6.2002 ja 23.9.2002 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2002/772/EY, Euratom (EYVL L 283, s. 1; jäljempänä vuoden 1976 säädös), mukaisia velvoitteitaan, koska se on antanut European Parliament (Representation) Act 2003:n (vuoden 2003 laki edustuksesta Euroopan parlamentissa, jäljempänä vuoden 2003 EPRA).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

2 EY 17 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Otetaan käyttöön unionin kansalaisuus. Unionin kansalainen on jokainen, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus. Unionin kansalaisuus täydentää, mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.

2. Unionin kansalaisilla on tässä sopimuksessa määrätyt oikeudet ja velvollisuudet."

3 Yhdistynyt kuningaskunta on yhteisön oikeuden soveltamista varten määritellyt termin "kansalaiset" julistuksessa, joka on liitetty Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä

Euroopan yhteisöihin tehdyn sopimuksen päätösasiakirjaan (EYVL 1972, L 73, s. 196; jäljempänä vuoden 1972 julistus). Koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa tuli voimaan uusi kansalaisuuslaki, tämä julistus korvattiin vuonna 1982 uudella julistuksella (EYVL 1983, C 23, s. 1; jäljempänä vuoden 1982 julistus), jossa mainitaan seuraavat kategoriat:

"a) Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiset;

b) henkilöt, jotka ovat Yhdistyneen kuningaskunnan alamaisia Yhdistyneen kuningaskunnan vuoden 1981 kansalaisuuslain IV osan nojalla, joilla on asuinpaikkaoikeus Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja jotka eivät tämän vuoksi ole Yhdistyneessä kuningaskunnassa suoritettavan maahanmuuton tarkkailun kohteena;

c) Yhdistyneestä kuningaskunnasta riippuvaisten alueiden kansalaiset, joiden kansalaisuus perustuu heidän yhteyteensä Gibraltariin."

4 EY 19 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole, samoin edellytyksin kuin tuon jäsenvaltion omilla kansalaisilla, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta 190 artiklan 4 kohdan ja sen soveltamisesta annettujen säännösten soveltamista. Tätä oikeutta käytetään niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan; näihin yksityiskohtaisiin sääntöihin voi sisältyä poikkeussäännöksiä, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia."

5 Neuvosto antoi tämän määräyksen perusteella niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 6 päivänä joulukuuta 1993 direktiivin 93/109/EY (EYVL L 329, s. 34).

6 EY 189 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

"Euroopan parlamentti, jossa on yhteisöksi yhdistyneiden valtioiden kansojen edustajat, käyttää sille tällä sopimuksella annettuja valtuuksia."

7 EY 190 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Yhteisöksi yhdistyneiden valtioiden kansojen edustajat Euroopan parlamenttiin valitaan yleisillä, välittömillä vaaleilla.

– –

4. Euroopan parlamentti laatii esityksen yleisten, välittömien vaalien toimittamisesta yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Neuvosto antaa yksimielisesti, saatuaan Euroopan parlamentin sen kaikkien jäsenten ehdottomalla enemmistöllä antaman puoltavan lausunnon, säännökset, joiden hyväksymistä se suosittaa jäsenvaltioille jäsenvaltioiden valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti.

– –"

8 Vuoden 1976 säädöksen 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jollei tämän säädöksen säännöksistä muuta johdu, vaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisten säännösten mukaan.

Näissä kansallisissa säännöksissä voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioiden erityistilanteet, mutta ne eivät saa yleisesti vaikuttaa vaalitavan suhteellisuuteen."

9 Kyseisen säädöksen 15 artiklan toisessa kohdassa säädetään seuraavaa:

"Liitteet I ja II ovat tämän säädöksen erottamaton osa."

10 Vuoden 1976 säädöksen liitteen II, josta tuli päätöksessä 2002/772 olevan liitteen uuden numeroinnin mukaisesti liite I (jäljempänä vuoden 1976 säädöksen liite I), sanamuoto on seuraavanlainen:

"Yhdistynyt kuningaskunta soveltaa tämän säädöksen määräyksiä vain niiltä osin kuin ne koskevat Yhdistynyttä kuningaskuntaa."

11 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta 18.2.1999 antamassaan tuomiossa (Recueil des arrêts et décisions 1999-I), että koska Yhdistynyt kuningaskunta ei ollut järjestänyt Euroopan parlamentin vaaleja Gibraltarilla, se oli rikkonut ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetun yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäinen lisäpöytäkirja) 3 artiklaa, jossa määrätään, että sopimuspuolet sitoutuvat järjestämään kohtuullisin väliajoin vapaat ja salaiset vaalit olosuhteissa, jotka takaavat kansalaisten vapaan mielipiteenilmaisun lainsäädäntöelintä valittaessa. Ihmisoikeustuomioistuin totesi tuomionsa 64 kohdassa, että valittajalta oli Gibraltarin asukkaana evätty kaikki mahdollisuudet ilmaista mielipiteensä Euroopan parlamentin jäsenten valinnasta. Yhdistynyt kuningaskunta täsmensi yhteisöjen tuomioistuimen pyynnöstä, että Matthews oli Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen, mikä ilmenee myös ihmisoikeustoimikunnan raportista.

12 Vuoden 1976 säädöstä, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan, muutettiin 1.4.2004 voimaan tulleella päätöksellä 2002/772. Tämän muutoksen yhteydessä Espanjan kuningaskunta vastusti Yhdistyneen kuningaskunnan tekemää ehdotusta vuoden 1976 säädöksen liitteen I kumoamisesta. Neuvoston 18.2.2002 pidetyn kokouksen pöytäkirjaan merkittiin kuitenkin seuraava Yhdistyneen kuningaskunnan lausuma, joka heijastaa Yhdistyneen kuningaskunnan ja Espanjan kuningaskunnan välillä tehtyä kahdenvälistä sopimusta (jäljempänä 18.2.2002 annettu lausuma):

"Ottaen huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan, jonka mukaan 'unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä', Yhdistynyt kuningaskunta, täyttääkseen velvoitteensa panna täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Matthews v. Yhdistynyt kuningaskunta antaman tuomion, huolehtii tarvittavista muutoksista, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa [Yhdistyneessä kuningaskunnassa olemassa olevassa vaalipiirissä ja] samoin ehdoin kuin [muut tämän vaalipiirin äänestäjät], EU:n lainsäädännön mukaisesti."

13 Samaan pöytäkirjaan merkittiin myös seuraava neuvoston ja komission lausuma:

"Neuvosto ja komissio panevat merkille Yhdistyneen kuningaskunnan lausuman, jonka mukaan se, täyttääkseen velvoitteensa panna täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Matthews v. Yhdistynyt kuningaskunta antaman tuomion, huolehtii tarvittavista muutoksista, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa [Yhdistyneessä kuningaskunnassa olemassa olevassa vaalipiirissä ja] samoin ehdoin kuin [muut tämän vaalipiirin äänestäjät], EU:n lainsäädännön mukaisesti."

Gibraltarin asema

14 Espanjan kuningas luovutti Gibraltarin Ison-Britannian kruunulle Ison-Britannian kuningattaren kanssa 13.7.1713 tekemällään Utrechtin sopimuksella, joka liittyi Espanjan perimyssodan lopettaviin sopimuksiin. Kyseisen sopimuksen X artiklan viimeisessä virkkeessä todetaan, että jos Ison-Britannian kruunu milloinkaan antaa, myy tai luovuttaa jollakin muulla tavoin Gibraltarin kaupungin omistuksen, sen on annettava etusija Espanjan kruunulle ennen kaikkia muita.

15 Gibraltar on tällä hetkellä Ison-Britannian kruununsiirtomaa. Se ei kuulu Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

16 Täytäntöönpanovaltaa Gibraltarilla käyttää kuningattaren nimittämä kuvernööri ja tietyn sisäisen toimivallan osalta paikallisesti valitut Chief minister ja ministerit. Viimeksi mainitut ovat vastuussa lainsäädäntöelimelle (House of Assembly), joka valitaan joka viides vuosi.

17 Lainsäädäntöelimellä on valta antaa tiettyjä sisäisiä asioita koskevia lakeja. Kuvernööri voi kuitenkin kieltäytyä vahvistamasta lakia. Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentilla ja kuningattarella Queen in Council -menettelyssä on lisäksi valta antaa Gibraltarilla sovellettavia lakeja.

18 Gibraltarilla on omat tuomioistuimet. Gibraltarin ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen tuomioihin voidaan kuitenkin hakea muutosta Judicial Committee of the Privy Council -menettelyssä.

19 Yhteisön oikeuden mukaan Gibraltar on EY 299 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu Euroopassa sijaitseva alue, jonka suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio ja johon sovelletaan EY:n perustamissopimuksen määräyksiä. Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisehdoista ja sopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan (EYVL 1972, L 73, s. 14) mukaan tiettyjä perustamissopimuksen määräyksiä ei kuitenkaan sovelleta Gibraltariin.

Vuoden 2003 EPRA

20 Yhdistynyt kuningaskunta antoi 8.5.2003 vuoden 2003 EPRA:n.

21 Vuoden 2003 EPRA:n 9 §:ssä säädetään, että Gibraltar yhdistetään Englannissa tai Walesissa olemassa olevaan vaalipiiriin uuden vaalipiirin muodostamiseksi. Tämän säännöksen mukaan Ison-Britannian viranomaiset yhdistivät Gibraltarin Englannin lounaiseen vaalipiiriin asetuksella European Parliamentary Elections (Combined Region and Campaigne Expenditure (United Kingdom and Gibraltar) Order 2004 (vuoden 2004 asetus Euroopan parlamentin vaaleista (yhdistetty vaalipiiri ja vaalirahoitus) (Yhdistynyt kuningaskunta ja Gibraltar).

22 Vuoden 2003 EPRA:n 14 §:ssä säädetään, että Gibraltarilla äänioikeusrekisteristä Euroopan parlamenttivaaleja varten (jäljempänä Gibraltarin äänioikeusrekisteri) huolehtii lainsäädäntöelimen virkamies (Clerk of the House of Assembly of Gibraltar).

23 Vuoden 2003 EPRA:n 15 §:n mukaan henkilö voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa Gibraltarilla, jos hänet on vaalipäivänä merkitty Gibraltarin äänioikeusrekisteriin.

24 Vuoden 2003 EPRA:n 16 §:n 1 momentin mukaan tähän rekisteriin voidaan merkitä henkilö, joka täyttää kaikki seuraavat edellytykset:

– hän asuu Gibraltarilla

– hän ei ole oikeustoimikelvoton tavalla, joka estää äänestämisen Gibraltarilla Euroopan parlamentin vaaleissa (ikää koskevaa rajoitusta lukuun ottamatta)

– hän on tietyt edellytykset täyttävä kansainyhteisön kansalainen (qualifying Commonwealth citizen, jäljempänä QCC) tai muu Euroopan unionin kansalainen (muu kuin QCC) ja

– hän on täyttänyt 18 vuotta.

25 Vuoden 2003 EPRA:n 16 §:n 5 momentin mukaan QCC:nä pidetään henkilöä,

- joka saa Gibraltarin lainsäädännön mukaan saapua Gibraltarille ja oleskella siellä ilman mitään lupaa tai todistusta tai

- jolla on tällä hetkellä lupa tai todistus, jonka perusteella hän saa saapua Gibraltarille ja oleskella siellä (tai jota on Gibraltarin lainsäädännön mukaan pidettävä henkilönä, jolla on tällainen lupa tai todistus).

26 Vuoden 2003 EPRA:n 17 ja 18 §:ssä säädetään, että Lord Chancellor voi määrätä Gibraltarin äänioikeusrekisteriä ja äänioikeutta koskevia yksityiskohtaisia menettelytapoja tai niistä voidaan säätää lailla. Nämä yksityiskohtaiset menettelytavat vahvistaa perustuslakiasioiden ministeri (Secretary of State for constitutional affairs), jolle tietyt Lord Chancellorin tehtävät siirrettiin European Parliamentary Elections Regulations 2004:llä (Euroopan parlamentin vaaleja koskevat vuoden 2004 määräykset) ja Gibraltarin lainsäädäntöelimen antamalla European Parliamentary Elections Ordinance 2004:llä (vuoden 2004 asetus Euroopan parlamentin vaaleista).

27 Vuoden 2003 EPRA:n 21 §:llä muutettiin European Parliamentary Elections Act 2002:n (vuoden 2002 laki Euroopan parlamentin vaaleista) 10 §:ää siten, että siinä viitataan Gibraltariin, ja siitä ilmenee, että henkilön valitsemista Euroopan parlamentin jäseneksi ei estä se, että hänellä ei ole Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisuutta vaan kansainyhteisön kansalaisuus.

28 Vuoden 2003 EPRA:n 22 §:n mukaan on mahdollista antaa erityisiä sääntöjä eri vaalipiireistä ja erityisemmin Englannin ja Walesin yhdistetystä vaalipiiristä ja Gibraltarista.

29 Vuoden 2003 EPRA:n 23 §:ssä säädetään, että Gibraltarin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään vaaleja koskevat riita-asiat.

30 Vuoden 2003 EPRA:n 28 §:n 2 momentissa määritellään lain alueelliseksi soveltamisalaksi Yhdistynyt kuningaskunta ja Gibraltar.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely ja asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

31 Kirjeenvaihdon jälkeen Espanjan kuningaskunta teki 28.7.2003 EY 227 artiklan perusteella kantelun Yhdistyneestä kuningaskunnasta, jotta komissio ryhtyisi jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaan menettelyyn tätä jäsenvaltiota vastaan yhteisöjen tuomioistuimessa sen vuoksi, että Espanjan kuningaskunta väitti vuoden 2003 EPRA:n olevan yhteensopimaton yhteisön oikeuden kanssa. Yhdistynyt kuningaskunta esitti komissiolle huomautuksensa tämän kantelun johdosta 11.9.2003. Komissio järjesti näiden jäsenvaltioiden edustajien kuulemisen 1.10.2003. Tämän kuulemisen jälkeen komissio salli jäsenvaltioiden esittää täydentävät kirjalliset huomautuksensa, minkä ne tekivät 3.10.2003.

32 Komissio antoi 29.10.2003 seuraavan lausuman:

"Espanjan kantelun perusteellisen tutkimisen ja 1.10. järjestetyn kuulemisen johdosta komissio katsoo, että Yhdistynyt kuningaskunta on ulottanut äänioikeuden koskemaan Gibraltarilla asuvia henkilöitä yhteisön oikeudessa jäsenvaltioille annetun harkintavallan rajoissa. Taustalla olevan kahdenvälisen kysymyksen arkaluonteisuuden huomioon ottaen komissio ei kuitenkaan tässä vaiheessa anna [EY] 227 artiklassa tarkoitettua perusteltua lausuntoa, ja se kehottaa osapuolia etsimään sopuratkaisua."

33 Komission lehdistötiedotteessa todetaan muun muassa seuraavaa:

"EY:n perustamissopimuksen mukaan Euroopan yhteisöllä on toimivalta ottaa käyttöön yhdenmukainen menettely Euroopan parlamentin vaaleja varten. Tähän yhdenmukaiseen menettelyyn voivat sisältyä säännöt, joissa määritellään henkilöt, joilla on äänioikeus. Vuoden 1976 säädöksessä ei kuitenkaan käsitellä kysymystä äänioikeudesta. Näin ollen sovelletaan kansallisia säännöksiä.

Vaikka äänioikeutta Euroopan parlamentissa koskevat yleiset vaaleihin liittyvät periaatteet (toisin sanoen vaalien on oltava välittömät, yleiset, vapaat ja salaiset), yhteisön oikeudessa ei ole yleistä periaatetta, jonka mukaan Euroopan parlamentin vaaleissa äänestäjäkunnan tulisi rajoittua Euroopan unionin kansalaisiin.

Vaalipiirejä koskevan kysymyksen osalta vuoden 1976 säädökseen ei sisälly säännöksiä vaalipiirien perustamisesta, joten jäsenvaltioiden tehtävänä on antaa tätä koskevat säännökset.

Vuoden 1976 säädöksen liitettä [I] on tulkittava ottaen huomioon ihmisoikeuksien [ja perusvapauksien] suojaamiseksi tehty yleissopimus, jossa taataan vapaiden vaalien järjestäminen lainsäädäntöelintä valittaessa perusoikeuksien noudattamiseksi. Tämä määräys on riittävän avoin, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voidaan sisällyttää Yhdistyneen kuningaskunnan äänestäjäkuntaan Euroopan parlamentin vaaleissa sen kansallisen vaalijärjestelmän mukaisesti."

34 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 8.9.2004 antamallaan määräyksellä komission väliintulijaksi tässä asiassa tukemaan Yhdistyneen kuningaskunnan vaatimuksia.

Kanne

35 Espanjan kuningaskunta toteaa, että sen kanne koskee vain vaaleja sellaisina kuin ne järjestetään Gibraltarilla eikä sitä, että Yhdistynyt kuningaskunta tunnustaa äänioikeuden Euroopan parlamentin vaaleissa niille QCC:ille, jotka ovat Yhdistyneen kuningaskunnan alueella.

36 Se esittää kanteensa tueksi kaksi kanneperustetta. Se väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan, että se, että äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa ulotetaan koskemaan henkilöitä, jotka eivät ole Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia yhteisön oikeudessa tarkoitetuin tavoin, kuten vuoden 2003 EPRA:ssa säädetään, on vastoin EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklaa. Se väittää toisessa kanneperusteessaan, että yhdistetyn vaalipiirin luominen on vuoden 1976 säädöksen ja Yhdistyneen kuningaskunnan 18.2.2002 antamassaan lausumassa tekemien sitoumusten vastaista.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklaa on rikottu

37 Espanjan kuningaskunta katsoo, että koska Yhdistynyt kuningaskunta on antanut äänioikeuden QCC:ille, jotka eivät ole yhteisön kansalaisia, se on rikkonut EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklaa, joissa, kun niitä tulkitaan historiallisesti ja systemaattisesti, tunnustetaan äänioikeus ja vaalikelpoisuus vain Euroopan unionin kansalaisille.

38 Se muistuttaa, että Yhdistynyt kuningaskunta on määritellyt useita Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten kategorioita, joille on tunnustettu erilaisia oikeuksia sen mukaan, millaiset siteet yhdistävät kansalaiset siihen. Kuten yhteisöjen

tuomioistuin on todennut asiassa C-192/99, Kaur, 20.2.2001 antamansa tuomion 24 kohdassa (Kok. 2001, s. I-1237), Yhdistyneen kuningaskunnan antamat julistukset on tältä osin otettava huomioon EY:n perustamissopimuksen henkilöllistä soveltamisalaa määritettäessä. On kiistatonta, että QCC:t eivät kuulu vuoden 1982 julistuksessa mainittuihin henkilökategorioihin. Koska EY 17 artiklan 1 kohdassa unionin kansalaisuus liitetään jäsenvaltion kansalaisuuteen, QCC:t eivät ole unionin kansalaisia.

39 Espanjan kuningaskunnan mukaan ainoastaan unionin kansalaisille voidaan myöntää äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa sen ilmeisen yhteyden perusteella, joka vallitsee yhtäältä unionin kansalaisuuden ja jäsenvaltion kansalaisuuden ja toisaalta perustamissopimuksessa taatuista oikeuksista nauttimisen välillä. EY 19 artiklaa, jossa määrätään äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta, ja EY 17 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan unionin kansalaisilla on perustamissopimuksessa määrätyt oikeudet, olisikin sen mukaan tulkittava systemaattisesti. Näiden oikeuksien ulottamisesta muihin henkilöihin olisi määrättävä nimenomaisesti joko perustamissopimuksessa tai johdetun oikeuden säännöksissä ja määräyksissä. Koska äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden antaminen kuuluu siis yhteisön toimivaltaan, näiden oikeuksien henkilöllistä soveltamisalaa voidaan muuttaa vain yhteisön lainsäädännöllä.

40 Espanjan kuningaskunta ei tältä osin kiistä sitä, että vuoden 1976 säädöksessä ei säädetty yhdenmukaisesta vaalimenettelystä ja että vaalimenettelyä säännellään jäsenvaltioissa edelleen kansallisilla säännöksillä. Se katsoo kuitenkin, että äänioikeutettujen henkilöiden määrittämisestä määrätään EY 189 ja EY 190 artiklalla yhdessä EY 17 ja EY 19 artiklan kanssa jäsenvaltioita velvoittavasti.

41 Espanjan kuningaskunnan mukaan EY 19 artiklan 2 kohta, jossa unionin kansalaisille tunnustetaan äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa he asuvat, samoin edellytyksin kuin tämän jäsenvaltion omille kansalaisille, ja direktiivi 93/109, jossa vahvistetaan tämän oikeuden

käyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, ovat osoituksena kansalaisuuden ja äänioikeuden välillä vallitsevasta yhteydestä. Espanjan kuningaskunta toteaa tältä osin, että vuoden 2003 EPRA:ssa tarkoitettu QCC, joka asuu jossakin toisessa jäsenvaltiossa, ei voi käyttää äänioikeuttaan tässä jäsenvaltiossa näiden säännösten mukaisesti.

42 Espanjan kuningaskunta vetoaa väitteidensä tueksi myös Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 39 artiklan sisältämään samankaltaiseen määräykseen, jossa käytetään ilmaisua "jokainen unionin kansalainen" eikä ilmaisua "jokainen" tai ilmaisua, jossa viitattaisiin kansalliseen lainsäädäntöön. Espanjan kuningaskunta täsmentää, että koska kolmannen maan kansalaisen äänioikeutta ei voida luokitella "ihmisoikeudeksi" tai "perusvapaudeksi", kaikki viittaukset kyseisen perusoikeuskirjan 53 artiklaan, jonka mukaan sitä ei saa tulkita siten, että se rajoittaisi tai loukkaisi niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka tunnustetaan unionin oikeudessa, ovat perusteettomia.

43 Siltä osin kuin kysymys on EY 189 artiklaan sisältyvästä ilmauksesta "valtioiden kansat" Espanjan kuningaskunta toteaa ensiksi, että tämä määräys ei koske äänioikeutta vaaleissa. Lisäksi se, että tämä määräys esiintyi EY:n perustamissopimuksessa ennen kuin Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella otettiin siinä käyttöön kansalaisuuden käsite, selittää, minkä vuoksi tässä artiklassa ei viitata tähän käsitteeseen, erityisesti kun EY:n perustamissopimuksen tekstiä ei systemaattisesti korjattu ennen viimeistä hallitustenvälistä konferenssia. Joka tapauksessa "valtioiden kansat" on tyylillinen ilmaus, jolla tarkoitetaan henkilöitä, joilla on sama kansalaisuus, eikä alueella asuvaa väestöä. Se, että usean jäsenvaltion valtiosäännössä käytetään ilmausta "kansa" "kansakunnan" merkityksessä, tukee tätä tulkintaa.

44 Espanjan kuningaskunta ei hyväksy väitettä, jonka mukaan unionin kansalaisuudesta johtuvilla oikeuksilla voi olla eri soveltamisala, koska se edellyttäisi tämän kansalaisuuden pirstomista. Sen mukaan yksi kansalaisuuden ominaispiirteistä on yhtenäisyys sillä tavoin, että kaikilla tässä asemassa olevilla on oltava kaikki asemasta

johtuvat oikeudet ja velvoitteet. Se toteaa tältä osin, että diplomaattisen suojan ulottaminen kolmannen maiden kansalaisiin, kuten esimerkiksi Yhdistynyt kuningaskunta tekee, on yhteisön oikeuden ulkopuolinen kysymys, koska se koskee kansallista diplomaattista suojaa.

45 Espanjan kuningaskunta siteeraa lopuksi Euroopan perustuslaista tehtyä sopimusta (EUVL 2004, C 310, s. 1), jossa sen mukaan Euroopan parlamentin vaaleissa olevan äänioikeuden ja unionin kansalaisuuden välinen yhteys ei enää ole implisiittinen, vaan nimenomainen. Tämän sopimuksen I-10 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan "unionin kansalaisella – – on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa", sopimuksen I-20 artiklan 2 kohdan mukaan "Euroopan parlamentti koostuu unionin kansalaisten edustajista" ja sopimuksen I-46 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan "Euroopan parlamentti edustaa suoraan kansalaisia unionin tasolla".

46 Yhdistynyt kuningaskunta selvittää niitä historiallisia syitä, jotka selittävät, minkä vuoksi se oli päättänyt jatkaa äänioikeuden antamista alueellaan asuville muiden kansainyhteisön maiden kansalaisille. Toisen maailmansodan jälkeen Yhdistyneen kuningaskunnan ja sen dominioiden kesken vuonna 1947 pidetyssä konferenssissa sovittiin, että kukin tunnustaa toisille vapauden säätää kansalaisuutta koskevat lakinsa mutta että kaikilla henkilöillä, jotka näissä laeissa katsotaan kansalaisiksi, on edelleen lisäksi oltava yhteinen "Yhdistyneen kuningaskunnan alamaisen" asema. Myös Irlanti osallistui tähän konferenssiin ja sen kansalaisten osalta määrättiin erityisestä asemasta. Konferenssin päätösasiakirjasta, jonka otsikko on "Kansainyhteisön kansalaisen asema sellaisessa toisessa kansainyhteisön maassa, jonka kansalainen hän ei ole", ilmenee, että erityisesti "Yhdistyneen kuningaskunnan alamaisen yhteisen aseman toteuttamiseksi kansainyhteisöön kuuluvan maan kansalaisen, joka asuu jossakin toisessa kansainyhteisöön kuuluvassa maassa, on uuden kansalaisuutta koskevan järjestelmän rajoissa ja siltä osin kuin paikalliset olosuhteet sen sallivat, saatava samat oikeudet kuin on sen maan kansalaisilla, jossa hän asuu". Näin ollen esimerkiksi QCC:illä eli niillä kansainyhteisön kansalaisilla, joilta ei ole vaadittu lupaa tai todistusta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan

saapumiseksi tai siellä oleskelemiseksi tai joilla on tällainen lupa tai todistus, on, jollei asumista koskevasta edellytyksestä muuta johdu, äänioikeus Yhdistyneen kuningaskunnan parlamenttivaaleissa. Lain mukaan myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvilla QCC:illä on äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa. Niinpä yli miljoona QCC:tä on osallistunut jokaiseen näistä vaaleista vuodesta 1978 lähtien. Tämän äänioikeuden myöntämisen QCC:ille on katsottava olevan osa Yhdistyneen kuningaskunnan valtiosääntöperinnettä.

47 Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan samanlaisia säännöksiä on annettu Gibraltarin ja Gibraltarilla asuvien QCC:iden osalta, joita arvioidaan olevan 200. Siitä, että tämän Gibraltaria koskevan kanteen yhteydessä tunnustettaisiin periaate, jonka mukaan QCC:t eivät voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa, olisi seurauksena, että Yhdistyneen kuningaskunnan olisi riistettävä suurelta joukolta henkilöitä sekä Gibraltarilla että Yhdistyneessä kuningaskunnassa äänioikeus, jota he ovat tähän asti käyttäneet.

48 Yhdistynyt kuningaskunta, jota komissio tukee, ei hyväksy Espanjan kuningaskunnan edellä mainitussa asiassa Kaur annetun tuomion 24 kohdasta tekemää päätelmää. Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan EY:n perustamissopimuksen määräysten henkilöllinen soveltamisala vaihtelee asianomaisen alan mukaan ja asia, jossa mainittu tuomio asiassa Kaur on annettu, koski ainoastaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä ja kansalaisuudesta tältä osin johtuvia oikeuksia. Se korostaa vuoden 1982 julistuksen rajallista tarkoitusta ja sitä, että tämän julistuksen tavoitteena ei ollut määritellä niiden henkilöiden kategorioita, joilla on oikeus äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa. Tätä julistusta ei siis tulisi käyttää sen määrittämiseksi, kenellä on äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa, eikä sitä tulisi ymmärtää siten, että Yhdistynyt kuningaskunta ilmaisee siinä aikomuksensa poistaa äänioikeus niiltä Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvilta QCC:iltä, joilla tämä oikeus on ollut ensimmäisistä Euroopan parlamentin välittömistä vaaleista lähtien. Yhdistynyt kuningaskunta ei myöskään ole toiminut vastoin omaa julistustaan, kun se on ulottanut äänioikeuden Euroopan parlamentin vaaleissa Gibraltarilla asuviin QCC:ihin.

49 Yhdistynyt kuningaskunta, jota tältä osin tukee komissio, katsoo, että sillä oli oikeus ulottaa äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa kolmansien maiden kansalaisiin. Mikään yhteisön oikeuden säännös tai määräys ei estä tätä.

50 Ensiksikään yhteisön oikeudessa ei Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan säännellä äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa koskevaa alaa kokonaisuudessaan. Yhteisö on käyttänyt sille EY 190 artiklan 4 kohdassa annettua toimivaltaa määritellä "yhdenmukainen menettely kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti" vain vuoden 1976 säädöksessä, jonka 8 artiklassa viitataan kansallisiin säännöksiin niiden alojen osalta, joita säädös ei koske. On otettava huomioon myös yhteisön oikeuden yleiset periaatteet. Koska vuoden 1976 säädöksessä ei määritellä niiden henkilöiden kategorioita, joilla on äänoikeus Euroopan parlamentin vaaleissa, se, että tästä kysymyksestä säädettiin vuoden 2003 EPRA:ssa, oli yhdenmukaista kyseisen säädöksen kanssa.

51 EY 19 artiklan 2 kohta, jossa annetaan unionin kansalaisille äänioikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia he eivät ole, ja direktiivi 93/109, jossa vahvistetaan tämän oikeuden käyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, eivät Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan estä sitä, että äänoikeus myönnetään henkilöille, jotka eivät ole unionin kansalaisia. Yhdistynyt kuningaskunta viittaa direktiivin 93/109 johdanto-osan kolmanteen perustelukappaleeseen, jonka mukaan äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa asuinvaltiossa ovat "yhtäläisen kohtelun periaatteen soveltamista valtion omien kansalaisten ja muiden kesken ja – – vapaata liikkumista ja oleskelua koskevan oikeuden johdonmukainen seuraus". Näillä säännöksillä ja määräyksillä pyritään pääasiallisesti poistamaan kansalaisuutta koskeva edellytys mutta ei määrittelemään äänioikeutta.

52 EY 189 ja EY 190 artiklassa ei myöskään mainita unionin kansalaisuutta, vaan niissä käytetään ilmausta "yhteisöksi yhdistyneiden valtioiden kansat", jota ei välttämättä

pidä ymmärtää "jäsenvaltioiden kansalaisten" synonyymiksi vaan jolla voidaan myös tarkoittaa huomattavasti laajempaa henkilöryhmää, kuten tietyllä alueella asuvia henkilöitä. Yhdistynyt kuningaskunta korostaa, että vaikka näitä määräyksiä onkin ollut mahdollista muuttaa esimerkiksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen laatimisen yhteydessä, ilmaisua "kansalaiset" tai "unionin kansalaiset" ei ole käytetty. Historialliseen tulkintaan ei siis voida vedota, eikä näiden määräysten perusteella voida osoittaa, että unionin kansalaisuuden ja äänioikeuden Euroopan parlamentin vaaleissa välillä olisi yhteys.

53 Komissio katsoo, että näitä artikloja ei voida tulkita suppeasti Espanjan kuningaskunnan esittämin tavoin. Kaikissa jäsenvaltioissa julkisen vallan legitimiteetin ja kansalaisuuden välillä ei ole yhteyttä. On otettava huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan valtiosääntöperinteeseen perustuvan kaltaiset erilaiset lähestymistavat.

54 EY 17 artiklan 2 kohdassa puolestaan ei määrätä, että vain unionin kansalaisilla olisi perustamissopimuksessa annetut oikeudet. Yhdistynyt kuningaskunta, jota komissio tukee, toteaa tältä osin, että perustamissopimuksessa annetaan henkilöille, joilla ei ole unionin kansalaisuutta, tiettyjä oikeuksia, kuten oikeus vedota Euroopan parlamenttiin tai oikeus kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen puoleen. Yhdistynyt kuningaskunta toteaa myös, että jäsenvaltiot voivat ulottaa perustamissopimuksessa unionin kansalaisille annettuja oikeuksia, kuten oikeuden suojelun saamiseen diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta, koskemaan myös näitä henkilöitä. Sama koskee poliittiseen elämään osallistumista koskevaa oikeutta, jonka jäsenvaltio voi antaa kolmannen maan kansalaisille. Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan tästä ei seuraa "unionin kansalaisuuden pirstoutumista".

55 Komissio korostaa tältä osin, että unionin kansalaisuuden käsitteen loukkaaminen voisi tulla kysymykseen vain silloin, kun kansalaisten oikeuksia loukataan joko siten, että ne selvästi evätään, tai siten, että niiden käyttäminen estetään. Se, että

jäsenvaltio historiansa ja valtiosääntöperinteensä takia ulottaa äänioikeuden Euroopan parlamentin vaaleissa tietyin edellytyksin koskemaan myös sellaisten kolmansien maiden asukkaita, joiden kanssa sillä on erityinen historiallinen yhteys, ei kuitenkaan loukkaa unionin kansalaisten äänioikeutta. Yhdistynyt kuningaskunta täsmentää, että äänioikeuden ulottamisella QCC:ihin ei ole vaikutusta unionin toimielimiin tai toisiin jäsenvaltioihin ja että se vaikuttaa vain siihen, ketkä Yhdistyneen kuningaskunnan vaalipiireistä valitaan edustajiksi Euroopan parlamenttiin.

56 Yhdistynyt kuningaskunta, jota komissio tukee, toteaa, että siltä osin kuin yhteisöjen tuomioistuin katsoo Euroopan unionin perusoikeuskirjan 39 artiklan 1 kohdan merkitykselliseksi käsiteltävänä olevassa asiassa, sitä on tulkittava perusoikeuskirjan 53 artikla huomioon ottaen. Komissio katsoo myös, että perusoikeuskirjan 39 artiklan sanamuotoa ei voida itsessään pitää todisteena siitä, että äänioikeus olisi rajoitettu ainoastaan unionin kansalaisiin. Sekä Yhdistynyt kuningaskunta että komissio tulkitsevat tätä määräystä niin, että siinä ei sallita sellaisen äänioikeuden loukkaamista, jonka jokin jäsenvaltio tällä hetkellä tunnustaa kolmannen maan kansalaisille.

57 Yhdistynyt kuningaskunta toteaa Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen osalta, että se ei ole vielä voimassa ja että näin ollen se ei ole tässä merkityksellinen. Kyseisen sopimuksen I-20 ja I-46 artiklassa ei myöskään ensi näkemältä pyritä sulkemaan kolmansien maiden kansalaisia äänioikeuden ulkopuolelle eikä määräämään tavasta, jolla jäsenvaltiot vahvistavat äänestämisen edellytykset. Perusoikeuskirjan III-330 artiklalla, jossa samalla tavoin kuin EY 190 artiklan 4 kohdassa annetaan neuvostolle valta toteuttaa toimenpiteitä Euroopan parlamentin valitsemiseksi, ei ole tarkoitus rajoittaa neuvoston harkintavaltaa. Tähän perustuslakiin liitetyistä yksipuolisista julistuksista, erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa antamasta julistuksesta nro 48, ilmenee joka tapauksessa selvästi, että jäsenvaltioilla oli erimielisyyksiä kolmansien maiden kansalaisten äänioikeudesta.

58 Komissio toteaa lopuksi, että vaikka kansalaisuuden käsite on unionille perustavanlaatuinen, sellainen on myös unionin sitoumus jäsentensä kansallisen identiteetin kunnioittamiseen. Komission mukaan tämä periaate vahvistetaan vuoden 1976 säädöksen 8 artiklassa, koska siinä säädetään, että vaalimenettelyä koskevissa kansallisissa säännöksissä voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioiden erityistilanteet.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

59 Espanjan kuningaskunta väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan, että Yhdistynyt kuningaskunta on rikkonut EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklaa, koska se on antanut Gibraltarilla asuville QCC:ille oikeuden äänestää ja asettua ehdokkaaksi Euroopan parlamentin vaaleissa. Tämä kanneperuste perustuu olettamaan siitä, että kyseisillä perustamissopimuksen määräyksillä asetetaan unionin kansalaisuuden ja äänioikeuden sekä vaalikelpoisuuden Euroopan parlamentin vaaleissa välille yhteys ja että tämän yhteyden olemassaolosta seuraa, että ainoastaan unionin kansalaisilla voi olla tämä oikeus.

60 Ensiksi on palautettava mieleen, että Yhdistynyt kuningaskunta antoi Espanjan kuningaskunnan riitauttaman lainsäädännön noudattaakseen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta antamaa tuomiota.

61 Kuten Yhdistyneen kuningaskunnan 18.2.2002 antamasta lausumasta ilmenee, se sitoutui huolehtimaan tarvittavista muutoksista, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa Yhdistyneessä kuningaskunnassa olemassa olevassa vaalipiirissä ja samoin ehdoin kuin muut tämän vaalipiirin äänestäjät.

62 Ottaen huomioon tämän lausuman, jonka Espanjan kuningaskunta ei ole kiistänyt heijastavan näiden kahden jäsenvaltion välistä sopimusta ja jota se lisäksi toisessa kanneperusteessaan väittää rikotun, Yhdistynyt kuningaskunta antoi Gibraltarin osalta lain, jossa säädetään samoista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista ehdoista kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovellettavassa lainsäädännössä. Ilmaus "Gibraltarin äänestäjäkunta" on ymmärrettävä ottamalla huomioon äänestäjäkunnan käsite sellaisena kuin se on määritelty Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä.

63 Yhdistynyt kuningaskunta on valtiosääntöperinteeseensä liittyvistä syistä päättänyt myöntää äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden sekä Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisissa vaaleissa että Gibraltarin lainsäädäntöelimen vaaleissa niille QCC:ille, jotka täyttävät edellytykset, jotka ovat osoituksena erityisestä siteestä siihen alueeseen, jonka osalta vaalit järjestetään.

64 Tältä osin on korostettava, että sen vuoksi, että Matthewsilta "oli Gibraltarin asukkaana evätty kaikki mahdollisuudet ilmaista mielipiteensä Euroopan parlamentin jäsenten valinnasta", Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että se, että Euroopan parlamentin vaaleja ei järjestetty Gibraltarilla, oli Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 3 artiklan vastaista.

65 Espanjan kuningaskunta katsoo, että se, että äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa ulotetaan koskemaan henkilöitä, jotka eivät ole unionin kansalaisia, on EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklan vastaista. EY 189 ja EY 190 artiklassa ei kuitenkaan nimenomaisesti ja täsmällisesti ilmaista, kenellä on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa.

66 Siltä osin kuin kysymys on EY 17 ja EY 19 artiklasta, jotka kuuluvat unionin kansalaisuutta koskevaan perustamissopimuksen toiseen osaan, vain näistä määräyksistä jälkimmäisen 2 kohdassa käsitellään erityisesti äänioikeutta Euroopan parlamentin vaaleissa. Tässä artiklassa kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa sovelletaan vain tämän oikeuden käyttöön, kun siinä määrätään, että jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole, samoin edellytyksin kuin tuon jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

67 EY 190 artiklan 4 kohta koskee menettelyä näissä vaaleissa. Sen mukaan yleiset, välittömät vaalit toimitetaan yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti.

68 Vuoden 1976 säädöksen 1 artiklan mukaan Euroopan parlamentin jäsenet valitaan suhteellista vaalitapaa noudattaen ja vaalit ovat yleiset, välittömät, vapaat ja salaiset. Säädöksen 2 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat kansalliset erityistilanteet huomioon ottaen ja vaikuttamatta yleisesti vaalitavan suhteellisuuteen perustaa vaalipiirejä Euroopan parlamentin vaaleja varten tai jakaa vaalialueen muulla tavoin alaryhmiin. Säädöksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa äänikynnyksen paikkojen jakamista varten.

69 Vuoden 1976 säädöksen 8 artiklassa säädetään, että jollei tämän säädöksen säännöksistä muuta johdu, vaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisten säännösten mukaan, mutta nämä kansalliset säännökset, joissa voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioiden erityistilanteet, eivät saa yleisesti vaikuttaa vaalitavan suhteellisuuteen.

70 EY 190 artiklassa ja vuoden 1976 säädöksessä ei kuitenkaan määritetä nimenomaisesti ja täsmällisesti, kenellä on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa. Näissä säännöksissä ja määräyksissä itsessään ei siis suljeta pois sitä, että henkilöllä, joka ei ole unionin kansalainen – kuten Gibraltarilla asuva QCC –, olisi äänioikeus ja vaalikelpoisuus. On kuitenkin tutkittava, onko, kuten Espanjan kuningaskunta väittää, unionin kansalaisuuden ja äänioikeuden sekä vaalikelpoisuuden välillä ilmeinen yhteys, mikä merkitsisi, että nämä oikeudet olisivat aina ainoastaan unionin kansalaisilla.

71 Tältä osin ei voida tehdä mitään selvää päätelmää Euroopan parlamenttia koskevista EY 189 ja EY 190 artiklasta, joiden mukaan parlamentissa on jäsenvaltioiden kansojen edustajat, koska sanalla "kansat", jota ei ole määritelty, voi olla eri merkitys unionin eri jäsenvaltioissa ja unionin eri kielillä.

72 Perustamissopimuksen unionin kansalaisuutta koskevista artikloista puolestaan ei voida johtaa periaatetta, jonka mukaan kaikkiin muihin perustamissopimuksen määräyksiin voivat vedota vain unionin kansalaiset, mikä merkitsisi, että EY 189 ja EY 190 artiklaa sovellettaisiin vain näihin kansalaisiin.

73 Vaikka EY 17 artiklan 2 kohdassa määrätäänkin, että unionin kansalaisilla on tässä sopimuksessa määrätyt oikeudet ja velvollisuudet, on todettava, että perustamissopimuksessa vahvistetaan oikeuksia, jotka eivät ole sidoksissa unionin kansalaisuuteen eivätkä edes jäsenvaltion kansalaisuuteen. Niinpä esimerkiksi EY 194 artiklan mukaista oikeutta esittää Euroopan parlamentille vetoomus tai EY 195 artiklan mukaista oikeutta tehdä kantelu Euroopan oikeusasiamiehelle ei ole varattu vain unionin kansalaisille, vaan näitä oikeuksia voivat käyttää "ne luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa".

74 Vaikka unionin kansalaisen aseman tarkoituksena on olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuinen asema, jonka perusteella samassa tilanteessa olevat jäsenvaltioiden kansalaiset voivat saada osakseen saman oikeudellisen kohtelun kansalaisuudestaan riippumatta, jollei tätä koskevista nimenomaisesti määrätyistä poikkeuksista muuta johdu (asia C-184/99, Grzelczyk, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6193, 31 kohta), tästä toteamuksesta ei välttämättä seuraa, että perustamissopimuksessa tunnustetut oikeudet olisivat vain unionin kansalaisilla.

75 Tämän osalta edellä mainitussa asiassa Kaur annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin muistuttaa siitä merkityksestä, joka on Yhdistyneen kuningaskunnan termin "kansalaiset" määritelmästä antamalla julistuksella Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Euroopan yhteisöihin tehdyn sopimuksen muille sopimuspuolille, ja toteaa kyseisen tuomion 24 kohdassa, että tämä julistus mahdollistaa kyseisen sopimuksen kohteena olevien yhteisön säännösten ja määräysten henkilöllisen soveltamisalan määrittelemisen. Kun tätä virkettä tarkastellaan kontekstissaan ja erityisesti yhdessä saman tuomion 22 kohdan kanssa, jossa yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti vuoden 1972 julistuksella muille sopimuspuolille, mihin kansalaisuuskategorioihin kuuluvia henkilöitä oli pidettävä yhteisön oikeudessa tarkoitettuina sen kansalaisina, kyseisellä virkkeellä tarkoitetaan niiden EY:n perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaa, joissa viitataan "kansalaisen" käsitteeseen, kuten henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeviin määräyksiin, jotka olivat kyseessä mainitun tuomion lähtökohtana olleessa asiassa, eikä kaikkia perustamissopimusten määräyksiä, kuten Espanjan kuningaskunta väittää.

76 Espanjan kuningaskunta vetoaa niin ikään EY 19 artiklan 2 kohtaan sen väitteensä tueksi, jonka mukaan unionin kansalaisuuden ja Euroopan parlamentin vaaleissa olevan äänioikeuden sekä vaalikelpoisuuden välillä on yhteys, mutta tässä kohdassa esitetään ainoastaan – kuten tämän tuomion 66 kohdassa todetaan – yhdenmukaista

kohtelua koskeva sääntö jossakin jäsenvaltiossa asuvien unionin kansalaisten osalta siltä osin kuin kysymys on mainituista äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta. Vaikka tämä määräys, samoin kuin unionin kansalaisten äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta kunnallisvaaleissa koskeva EY 19 artiklan 1 kohta, merkitseekin, että jäsenvaltion kansalaisilla on äänioikeus ja vaalikelpoisuus omassa maassaan, ja vaikka siinä velvoitetaan jäsenvaltiot tunnustamaan nämä oikeudet alueellaan asuville unionin kansalaisille, siitä ei voida päätellä, että jäsenvaltio, joka on Yhdistyneen kuningaskunnan kaltaisessa tilanteessa, ei voisi myöntää äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta tietyille henkilöille, joilla on läheinen side siihen, vaikka he eivät olekaan tämän tai jonkin muun jäsenvaltion kansalaisia.

77 Lisäksi koska kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä vahvistetaan EY 190 artiklan 2 kohdassa ja koska tällä hetkellä voimassa olevan yhteisön oikeuden mukaan Euroopan parlamentin vaalit järjestetään kussakin jäsenvaltiossa tässä jäsenvaltiossa valittavien edustajien osalta, se, että jokin jäsenvaltio ulottaa äänioikeuden näissä vaaleissa muihin henkilöihin kuin omiin kansalaisiinsa tai alueellaan asuviin unionin kansalaisiin, vaikuttaa vain tässä jäsenvaltiossa valittavien edustajien valintaan, eikä sillä ole vaikutusta muissa jäsenvaltioissa valittavien edustajien valintaan tai määrään.

78 Kaikesta tässä esitetystä seuraa, että tällä hetkellä voimassa olevan yhteisön oikeuden mukaan sen määrittäminen, kenellä on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa, kuuluu kunkin jäsenvaltion toimivaltaan, jota on käytettävä yhteisön oikeutta noudattaen, ja että EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artikla eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltiot antavat tämän äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden tietyille henkilöille, joilla on niihin läheinen side mutta jotka eivät ole niiden omia kansalaisia tai niiden alueella asuvia unionin kansalaisia.

79 Yhdistynyt kuningaskunta on valtiosääntöperinteeseensä liittyvistä syistä päättänyt antaa äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden niille QCC:ille, jotka täyttävät edellytykset,

jotka ovat osoituksena erityisestä siteestä siihen alueeseen, jonka osalta vaalit järjestetään. Koska yhteisöjen perustamissopimuksissa ei ole määräyksiä, joissa nimenomaisesti ja täsmällisesti ilmaistaisiin, kenellä on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa, ei voida katsoa, että se, että Yhdistynyt kuningaskunta on päättänyt soveltaa Gibraltarilla järjestettäviin Euroopan parlamentin vaaleihin niitä äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevia edellytyksiä, joista on säädetty sen kansallisessa lainsäädännössä sekä Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisten vaalien että Gibraltarin lainsäädäntöelimen vaalien osalta, on yhteisön oikeuden vastaista.

80 Kaiken tämän perusteella on todettava, että Espanjan kuningaskunta ei ole näyttänyt toteen, että Yhdistynyt kuningaskunta olisi rikkonut EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artiklaa, kun se on antanut vuoden 2003 EPRA:n, jossa säädetään Gibraltarin osalta, että tällä alueella asuvilla QCC:illa, jotka eivät ole yhteisön kansalaisia, on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa. Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on perusteeton.

Toinen kanneperuste, jonka mukaan vuoden 1976 säädöstä on rikottu ja Yhdistyneen kuningaskunnan 18.2.2002 antamassa lausumassa tekemiä sitoumuksia ei ole noudatettu

81 Espanjan kuningaskunta väittää, että Yhdistynyt kuningaskunta on rikkonut vuoden 1976 säädöksen liitettä I ja että se ei ole noudattanut 18.2.2002 antamaansa lausumaa, koska se ei vuoden 2003 EPRA:ssa pelkästään yhdistänyt Gibraltarilla asuvia äänestäjiä Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisina johonkin Yhdistyneen kuningaskunnan vaalipiiriin vuoden 1982 julistuksen mukaisesti vaan sääti Gibraltarin alueen yhdistämisestä Englannissa tai Walesissa olemassa olevaan vaalipiiriin.

82 Espanjan kuningaskunta palauttaa mieleen Gibraltarin aseman sellaisena kuin se on määritelty Utrechtin sopimuksen X artiklassa ja erityisesti tämän artiklan viimeisessä

virkkeessä Espanjan kuningaskunnalle vahvistetun etusija-aseman. Se toteaa, että Yhdistynyt kuningaskunta kohotti vuonna 1830 Gibraltarin kruununsiirtomaan (Crown colony) asemaan ja että Yhdistyneitä Kansakuntia perustettaessa vuonna 1946 Gibraltar kuului Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 11 luvussa tarkoitettuihin "itsehallintoa vailla oleviin alueisiin". Espanjan kuningaskunta muistuttaa lisäksi sen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä käynnissä olevista neuvotteluista Gibraltarin siirtomaavallan purkamisesta.

83 Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 24.10.1970 antaman päätöslauselman 2625 (XXV) mukaan siirtomaan alueella on oltava oma ja sitä hallinnoivan valtion alueesta erillinen asema. Vuoden 1976 säädöksen liitteessä I sovelletaan tätä periaatetta. Espanjan kuningaskunnan mukaan vuoden 2003 EPRA:lla loukataan Gibraltarin kansainvälistä asemaa ja vuoden 1976 säädöksen liitettä I siltä osin kuin siihen sisältyy Gibraltarin aluetta koskeva säännöstö. Kuten Espanjan kuningaskunnan asiamies selvitti istunnossa, Gibraltar on siirtomaan asemassa, ja erillisen alueen tunnustaminen vaaleissa merkitsee askelta kohti itsenäisyyttä, mikä on vastoin tätä siirtomaata koskevia kansainvälisiä sääntöjä.

84 Espanjan kuningaskunta katsoo, että vaikka vuoden 2003 EPRA:n 9 § ei ole välttämättä vuoden 1976 säädöksen liitteen I vastainen siltä osin kuin siinä säädetään Gibraltarin yhdistämisestä johonkin Englannin tai Walesin vaalipiiriin, näin ei ole muiden tämän lain säännösten osalta, joissa viitataan yksinomaan Gibraltariin. EPRA:n 14 §:n mukaan äänioikeusrekisterin ylläpito Gibraltarilla on Gibraltarin lainsäädäntöelimen virkamiehen eikä Britannian kruunun edustajan vastuulla. Lisäksi oikeus tulla merkityksi Gibraltarin äänioikeusrekisteriin määritellään suhteessa Gibraltarin alueeseen ja äänioikeutta käytetään Gibraltarilla. Gibraltarin paikalliset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään vaaleja koskevat riita-asiat. Vuoden 2003 EPRA:n 28 §:n 2 momentissa määritellään lain alueelliseksi soveltamisalaksi Yhdistynyt kuningaskunta ja Gibraltar. Siinä siis sovelletaan Euroopan parlamentin vaaleja koskevia säännöksiä alueellisesti, vaikka Gibraltar on suljettu pois vuoden 1976 säädöksen piiristä.

85 Koska Espanjan kuningaskunta katsoo, että vuoden 2003 EPRA on ristiriidassa vuoden 1976 säädöksen liitteen 1 kanssa, se väittää, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ole noudattanut 18.2.2002 antamaansa lausumaa; tällä yksipuolisella lausumalla luotiin Yhdistyneelle kuningaskunnalle Espanjan kuningaskuntaan nähden kansainvälisoikeudellinen velvoite, jossa se sitoutui edellä mainittua asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta annettua tuomiota noudattaakseen huolehtimaan tarvittavista muutoksista, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa Yhdistyneen kuningaskunnan vaalipiiriin kuuluvana osana yhteisön lainsäädännön mukaisesti. Espanjan kuningaskunnan mukaan olisi ollut riittävää, että Yhdistynyt kuningaskunta olisi sisällyttänyt Gibraltarin äänestäjäkunnan johonkin Yhdistyneen kuningaskunnan vaalipiiriin viittaamatta Gibraltarin alueeseen.

86 Yhdistynyt kuningaskunta, jota komissio tukee, muistuttaa siitä, että vuoden 1976 säädöksen liitettä I on mahdollisuuksien mukaan tulkittava perusoikeuksien valossa ja niiden mukaisesti, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 3 artiklassa vahvistetun vaaleihin osallistumista koskevan oikeuden valossa ja mukaisesti, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeus on sitä tulkinnut edellä mainitussa asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta antamassaan tuomiossa. Täyttääkseen Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisen velvoitteensa, sellaisena kuin sopimusta on tulkittu kyseisessä tuomiossa, ja ottaen huomioon sen, että Espanjan kuningaskunta oli kieltäytynyt vuoden 1976 säädöksen I liitteen kumoamisesta, Yhdistynyt kuningaskunta sitoutui 18.2.2002 antamallaan julistuksella huolehtimaan tarvittavista muutoksista, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa samoin edellytyksin kuin Yhdistyneen kuningaskunnan jonkin olemassa olevan vaalipiirin äänestäjäkunta.

87 Yhdistynyt kuningaskunta katsoo, että se ei ole jättänyt noudattamatta sitoumustaan. Gibraltar yhdistettiin Englannin lounaiseen vaalipiiriin suosituksen mukaisesti, jonka vaalilautakunta antoi julkisen kuulemisen jälkeen. Äänestäjänä toimimisen edellytykset ovat samat kuin Yhdistyneen kuningaskunnan vaalilaissa säädetyt eli kansalaisuusedellytys, asumista koskeva edellytys ja merkitsemistä äänioikeusrekisteriin koskeva edellytys. Näitä edellytyksiä yksinkertaisesti sovellettiin tarvittavin muutoksin Gibraltarin äänestäjiin.

88 Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan käytetty tekniikka, siltä osin kuin siinä viitataan Gibraltarin alueeseen esimerkiksi äänestäjän asuinpaikan osalta, kuuluu erottamattomasti brittiläiseen vaalijärjestelmään, eikä se vaikuta siten, että Gibraltaria pidettäisiin osana Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Vaalitoimituksen ja äänioikeusrekisterin osalta Yhdistynyt kuningaskunta toteaa, että niiden sijoittamisella Gibraltarille pyritään mahdollistamaan se, että Gibraltarin äänestäjät voivat käyttää oikeuksiaan samoin edellytyksin kuin muut lounaisen Englannin vaalipiirin äänestäjät eli asuinpaikkansa läheisyydessä.

89 Komissio huomauttaa lopuksi, että Gibraltarin viranomaisille on jätetty vain vähän harkintavaltaa ja että vuoden 2003 EPRA:ssa säädetään takeet, joilla varmistetaan, että Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisilla on riittävä valvontavalta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

90 Kuten tämän tuomion 60 kohdassa todetaan, Yhdistynyt kuningaskunta antoi Espanjan kuningaskunnan arvosteleman lain noudattaakseen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta antamaa tuomiota. Espanjan kuningaskunta ei kiistä tältä osin sitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan oli noudatettava tätä velvoitetta siitä huolimatta, että vuoden 1976 säädöksen liite I pidettiin voimassa. Kuten tämän tuomion 62 kohdassa on todettu, Espanjan kuningaskunta ei myöskään riitauta sitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan 18.2.2002 antama lausuma heijastaa näiden kahden jäsenvaltion välistä sopimusta niistä edellytyksistä, joilla Yhdistyneen kuningaskunnan on noudatettava tätä tuomiota. Lisäksi kuten tämän tuomion 13 kohdasta ilmenee, neuvosto ja komissio ovat panneet tämän lausuman merkille.

91 Yhdistynyt kuningaskunta sitoutui tässä lausumassa huolehtimaan "tarvittavista muutoksista, jotta Gibraltarin äänestäjäkunta voi äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa [Yhdistyneessä kuningaskunnassa olemassa olevassa vaalipiirissä] samoin ehdoin kuin [muut tämän vaalipiirin äänestäjät]".

92 Kuten Yhdistynyt kuningaskunta ja komissio ovat aivan oikein todenneet, ilmaisua "samoin ehdoin" ei voida käsittää siten, että Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöä sovellettaisiin ilman muutoksia Gibraltarin äänestäjiin siten, että heidät rinnastettaisiin sen Yhdistyneen kuningaskunnan vaalipiirin äänestäjiin, johon heidät on yhdistetty. Tällainen tilanne merkitsisi sitä, että äänioikeus ja vaalikelpoisuus määriteltäisiin suhteessa Yhdistyneen kuningaskunnan alueeseen, että äänestäjät matkustaisivat Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tutkimaan äänioikeusrekisteriä, äänestäisivät Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai postitse ja saattaisivat vaaleja koskevat riita-asiat Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuinten käsiteltäviksi.

93 Päinvastoin Yhdistynyt kuningaskunta saattoi lainsäädäntönsä voimaan Gibraltarilla ja muutti sitä tarpeellisin osin koskemaan tätä aluetta juuri noudattaakseen näistä "samoista ehdoista" johtuvaa vaatimusta. Näin ollen äänestäjä Gibraltarilla on vastaavassa asemassa kuin äänestäjä Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja hänen ei tarvitse kärsiä Gibraltarin asemaan liittyvistä hankaluuksista, joiden vuoksi hän ei voisi käyttää äänioikeuttaan tai jotka saisivat hänet luopumaan sen käyttämisestä.

94 Tässä yhteydessä on syytä palauttaa mieleen, että kuten myös edellä mainitussa asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta annetun tuomion 63 kohdasta ilmenee, sopimusvaltioilla on laaja harkintavalta asettaessaan edellytyksiä äänioikeudelle. Näillä edellytyksillä ei kuitenkaan saa heikentää kysymyksessä olevia oikeuksia siten, että itse oikeuksien sisältöön puututaan ja oikeuksilta riistetään niiden tehokkuus. Niillä on tavoiteltava laillista päämäärää ja käytettävät keinot eivät saa olla suhteettomia (ks. myös asia Mathieu-Mohin ja Clerfayt v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 2.3.1987, A-sarja, nro 113, 52 kohta ja asia Melnitchenko v. Ukraina, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 19.10.2004, Recueil des arrêts et décisions 2004-X, 54 kohta).

95 Kun otetaan huomioon tämä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö ja se, että ihmisoikeustuomioistuin katsoi sen, että Gibraltarilla ei järjestetty Euroopan parlamentin vaaleja, olevan Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäi-

sen lisäpöytäkirjan 3 artiklan vastaista, koska "valittajalta Gibraltarin asukkaana" oli siten evätty kaikki mahdollisuudet ilmaista mielipiteensä Euroopan parlamentin jäsenten valinnasta, Yhdistynyttä kuningaskuntaa ei voida arvostella siitä, että se on antanut tarpeellisen lainsäädännön tällaisten vaalien järjestämiseksi vastaavin edellytyksin kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovellettavassa lainsäädännössä säädetään ja tarvittavin muutoksin.

96 Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön saattamista voimaan Gibraltarin alueella tarvittavin muutoksin ei ole senkään vuoksi syytä arvostella, että kuten edellä mainitussa asiassa Matthews vastaan Yhdistynyt kuningaskunta annetun tuomion 59 kohdasta ilmenee, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei löytänyt Gibraltarin asemasta mitään sellaista seikkaa, joka ilmentäisi paikallisia tarpeita, jotka olisi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 56 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä otettava huomioon ihmisoikeussopimuksen soveltamiseksi alueella, jonka ulkosuhteista vastaa sopimusvaltio.

97 Kaiken tämän perusteella on todettava, että Espanjan kuningaskunnan toinenkin kanneperuste on perusteeton.

Oikeudenkäyntikulut

98 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Yhdistynyt kuningaskunta on vaatinut Espanjan kuningas-

kunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Espanjan kuningaskunta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Komissio, joka oli asiassa väliintulijana, vastaa 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Euroopan yhteisöjen komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset